

8. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-2-57>

УДК 331.104.2

Бобирь О.І.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Bobyr Olha

Oles Gonchar Dniprovsky National University

ДОСЯГНЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКОНОМІЧНО-ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВИ ЧЕРЕЗ ОБЧИСЛЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ВАРТОСТІ КСВ КРАЇНИ

У статті пояснюється, чому треба здійснювати розрахунок вартості корпоративної соціальної відповідальності країни і порівнювати цей показник з аналогічними показниками інших країн. Проаналізовано показники КСВ п'яти держав світу: Норвегії, США, Італії, Франції та України. Зроблено порівняння вартості КСВ країн із показниками соціальної нерівності, що характеризується коефіцієнтом Джині, і показниками безробіття у кожній окремо взятій країні. Зроблено висновок про те, що розвиненість КСВ-практик і рівень безробіття мають обернений кореляційний зв'язок, і навпаки, що вказує на важливу коректуючу функцію КСВ. Коефіцієнт Джині та рівень розвиненості КСВ також обернено корелюють між собою, що підтверджує необхідність і доцільність подальшого розвитку й упровадження КСВ-моделей у суспільне життя держав, які прагнуть сталого розвитку своїх економічно-соціальних систем.

Ключові слова: корпоративна соціальна відповідальність, вартість корпоративної соціальної відповідальності держави, економічно-фінансова система, коефіцієнт Джині, фінансова політика, безробіття, явна та неявна корпоративна соціальна відповідальність, ефект «дирявого гаманця».

Постановка проблеми. У сьогодишньому суспільстві конкуренція між фірмами призвела до більш широкого погляду на роль бізнесу у суспільстві, виходячи за межі простих економічних і правових чинників, включаючи соціальні аспекти. Споживачі більше починають цінувати соціальні й екологічні показники компаній. Однак у різних державах практикам корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) не приділяється однакова увага. Тому, якщо держави не бажають реалізації у своїй економічно-фінансовій системі прояву так званого ефекту «дирявого гаманця», коли всі отримані у суспільстві прибутки нівелюються шкідливою «антисуспільною» діяльністю через недотримання етичних стандартів ведення бізнесу, потрібно всіляко заохочувати і проводити роз'яснювальну роботу у цьому напрямі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематикою більш точного і глибокого визначення впливу КСВ на ефективність економічних процесів у державі, зокрема на ефективність підприємництва, займалися багато вчених. Серед них такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як Х. Боуен [2, с. 6], А. Керолл [3, с. 269],

К. Девіс [4, с. 70], Дж. Макгюр [5, с. 144]. Проблематикою рейтингових оцінок і ранжування підприємств за корисністю для соціуму займалися переважно Р. Стеннер [6, с. 265], І. Каталао [7, с. 7], А. Бронка [7, с. 10], Л. Піментел [7, с. 14] та ін.

Окрім детальних досліджень сутності і концепції КСВ-практик, потрібно вивчити, як впливає використання КСВ у різних державах світу на соціальну нерівність (коефіцієнт Джині) та на рівень безробіття, а отже, й на загальне макроекономічне середовище держави.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення напрямів та підходів КСВ-стратегій для підвищення ефективності фінансово-економічного становища держав світу через розрахунок вартості КСВ країни.

Виклад основного матеріалу. Корпоративна соціальна відповідальність порівнюється у п'яти країнах: США, Норвегії, Франції, Італії та Україні. Ці країни вибрані тому, що, крім доступних даних, вони представляють Північну Америку, Центральну Європу, країни Північної Європи і країни Середземномор'я, а також полярні погляди стосовно ролі державного і при-

ватного секторів у розгортанні КСВ [1, с. 191]. Оцінка здійснюється на базі основних показників, які оцінюють соціальну відповідальність компаній країни. Ця оцінка і розраховані індекси базуються на дослідженнях К. Девіс [4, с. 76]. Щоб розраховуватися, індекс повинен повідомляти про якийсь аспект КСВ і повинен складатися як мінімум зі 100 компаній. Перевага була віддана таким індексам за чотирма кластерами:

- 1) Соціально відповідальне інвестування:
 - DJSI World Index (Індекс сталості Доу-Джонса);
 - Глобальний індекс «Глобал 100».
- 2) Приналежність сукупностям та ініціативам, які просувають КСВ:
 - Глобальний договір ООН;
 - Всесвітня ділова рада сталого розвитку (WBCSD).
- 3) Звітність за практиками сталого розвитку:
 - Глобальна ініціатива зі звітності (GRI);
 - Список стійких здібностей зі 100 найкращих звітів зі стійкого розвитку.
- 4) Акредитація за нормами соціальної відповідальності:
 - Стандарт ISO 14001.

Усього взято до розрахунку сім показників, порівнюються 2007 та 2013 рр. Кількість фірм за індексом у розрізі кожної з узятих країн представлено в табл. 1.

Як тільки всі дані, що відносяться до цих індексів ($i=1 \dots 7$), зібрані, значення КСВ у кожній країні ($j=1 \dots 4$) розраховується з використанням такої формули:

$$\text{Вартість}_{КСВ j} = \sum_{i=1}^7 \frac{\frac{\text{загальна кількість компаній з країни } j \text{ в індексі } i}{\text{загальна кількість компаній з усіх країн в індексі } i}}{\frac{\text{ВВП країни } j}{\text{Сума ВВП усіх країн}}} \quad (1)$$

За формулою (1) розраховуються значення вартості КСВ кожної країни з використанням повного набору семи індексів, а також з урахуванням індексів, що відносяться до таких груп: 1) індекси з жорсткими вимогами; 2) індекси, орієнтовані на результат (показники з жорсткими вимогами); 3) процесно-орієнтовані індекси (з жорсткими вимогами); 4) укажчики з м'якими вимогами. Жорсткі і м'які вимоги відповідають рівню запитів і умовам, яким повинні відповідати

ці компанії, щоб бути включеними в індекс. Як перемінну стандартизації у знаменнику, крім ВВП, можна також використовувати чисельність населення [2, с. 6]. Цікаво у даному дослідженні також перевірити, чи демонструють отримані значення для КСВ суттєві відмінності, пов'язані із цими змінами, щоб оцінити надійність індексу та отриманого рейтингу країни. При цьому джерелами даних для цього дослідження виступили Всесвітній банк та Євростат.

У табл. 2 представлено порівняння таких показників, як КСВ, коефіцієнт Джині та рівень безробіття у Франції, США, Норвегії, Італії та Україні. Норвегія, безспірно, є країною, яка виділяється з погляду КСВ, незважаючи на зниження на 35%, що зареєстроване з 2007 по 2013 р. Інші країни представляють аналогічні значення КСВ за аналізовані два роки, причому Франція і США демонструють ріст на 9% та 6% відповідно, а Італія – зниження на 7%. У 2007 р. Норвегія майже подвоює рахунок Франції, яка зайняла друге місце, і майже в'ятеро перевищує показники США (останнє місце). У 2013 р. рейтинг країн зберігається, лідером виступає Норвегія, за нею – Франція, Італія, США та Україна. Але майже 10%-й ріст Франції разом із 35%-м зниженням Норвегії роблять показники КСВ у 2013 р. ближчими, ніж у 2007 р. [3, с. 269].

Щоб проаналізувати, як соціальна нерівність впливає на КСВ у кожній конкретній країні, використовуємо коефіцієнт Джині. Можна припустити, що країни з більш високою соціальною нерівністю пов'язані з меншими зусиллями КСВ. Коефіцієнт Джині – це показник нерівності, який коливається від 0 до 1, де 0 відповідає абсолютній рівності, а 1 – максимальній нерівності. Дивлячись на дані табл. 2, ми бачимо, що у Норвегії найнижчий коефіцієнт Джині, як і у випадку з меншою соціальною нерівністю. Наступна позиція належить Франції, за якою слідують Італія, Україна та США відповідно, що є майже таким же порядком індексу КСВ. Таким чином, соціальна нерівність значною мірою обернено корелює з КСВ [4, с. 70].

Рівень безробіття за вибраними країнами демонструє, що найнижчий показник безробіття знову ж таки

Таблиця 1

Кількість фірм у кожному індексі по країні

Показник	США		Франція		Норвегія		Італія		Україна	
	2007	2013	2007	2013	2007	2013	2007	2013	2007	2013
DJSI World Index (Індекс сталості Доу-Джонса)	58	75	19	19	5	2	6	6	-	-
Глобал 100	17	10	2	9	2	4	0	0	-	-
Глобальний договір ООН	128	251	260	972	18	89	87	206	-	2
Всесвітня ділова рада сталого розвитку (WBCSD)	38	35	9	11	8	5	4	3	-	-
Глобальна ініціатива зі звітності (GRI)	201	621	93	71	16	26	67	90	-	-
Список стійких здібностей зі 100 найкращих звітів зі стійкого розвитку	12	49	8	5	3	0	2	0	-	-
Стандарт ISO 14001	5462	5699	3476	7975	618	824	12057	19705	-	-

Порівняння показників КСВ, коефіцієнта Джині та рівня безробіття

	Рік	2007	2013
	КСВ	Франція	12,68
США		4,96	5,25
Норвегія		24,94	16,19
Італія		10,15	9,46
Україна		Не розраховувався	0,115
Коефіцієнт Джині	Франція	Не брали до розрахунку	0,29
	США	Не брали до розрахунку	0,38
	Норвегія	Не брали до розрахунку	0,25
	Італія	Не брали до розрахунку	0,34
	Україна	Не брали до розрахунку	0,35
Рівень безробіття	Франція	Не брали до розрахунку	10,3
	США	Не брали до розрахунку	7,4
	Норвегія	Не брали до розрахунку	3,5
	Італія	Не брали до розрахунку	12,1
	Україна	Не брали до розрахунку	7,7

у Норвегії (3,5%), потім, однак, ідуть США (7,4%), хоча вони показали найнижчий показник КСВ, за Штатами слідує Україна (7,7%) також із низьким рівнем КСВ. Розрахунки показують, що існує помірна обернена кореляція між безробіттям і показниками КСВ у цих країнах. На думку деяких авторів [3], безробіття високе, соціальна відповідальність фірм переважно зосереджена на підтриманні виробництва і збереженні робочих місць, а сьогодні це вже немало. Ця точка зору узгоджується і з нашими висновками.

У рамках процесу регулювання розвитку фінансової системи України, обговорення всіх сильних і слабких боків альтернативних варіантів особливий інтерес представляє можливість порівняння різних підприємств за ступенем соціальної відповідальності, соціальної корисності або, так би мовити, «соціальної екологічності» виробничої діяльності. Сьогодні вкрай цікавими є питання: як можна порівнювати організації і компанії різного профілю діяльності і різного масштабу й їхню ефективність для стабілізації національної фінансової системи? чи можна взагалі порівнювати між собою, наприклад, «Укргаз», «Нікопольський завод ферросплавів» і «Брітш Америкен Тобакко Україна»? У кожній сфері діяльності свої характеристики результатів, свої принципи організації, своя місія. Даній проблематиці присвячено багато наукових робіт, великий внесок зроблено Українським центром розвитку КСВ, який тісно співпрацює з International Centre for Corporate Social Responsibility, але все-таки залишається відкритим питання більш точної оцінки ефективності соціальних інвестицій підприємств і їхнього впливу на фінансову систему України. Тому метою даної наукової статті є вдосконалення методики рейтингування підприємств за рівнем соціальної корисності, зокрема на основі декомпозиції сутнісної характеристики КСВ, а також за допомогою використання індексу соціальних витрат та загального соціаль-

ного підприємницького індексу [5, с. 144]. Для більшої досконалості та глибини аналізу пропонується методика «наскрізної» (за галузями і масштабами) оцінки та порівняння корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) як інструменту ефективного моделювання національної економіки і державної фінансово-економічної політики. Вона не передбачає введення спеціальних складних розрахункових показників, даючи змогу порівнювати один з одним різні підприємства, організації та установи незалежно від їхнього типу, виду діяльності, організаційно-правової форми та відомчої належності [4]. При цьому важливо, що в основі порівняння лежать показники результатів роботи, специфічні для кожного бізнесу [1]. Порівняння здійснюється в кілька етапів.

На першому етапі виділяються основні напрями («номінації») КСВ. У розглянутій методиці з урахуванням міжнародних стандартів щодо соціальної звітності виділено п'ять основних «номінацій» оцінки КСВ [5] (табл. 3).

На другому етапі визначаються показники за кожною з «номінацій» КСВ. Вони формуються в три групи: обсягу (кількості), якості й ефективності КСВ.

Показники вибираються згідно з такими вимогами: вони повинні бути істотними для даного напрямку КСВ і враховувати його специфіку; мати кількісне вираження; бути легко перевірені за допомогою даних обліку [6, с. 265]. Інакше кажучи, такі показники повинні бути досить операціональними, зручними для менеджменту, з одного боку, а з іншого – відповідати цілям КСВ [6]. Окрім того, за кожним напрямом КСВ пропонується пороговий показник – «допуск у номінацію», який є обов'язковою умовою за даним вектором КСВ. Тим самим забезпечується відбір компаній, гідних участі в порівнянні.

Кількість показників у кожній із трьох груп показників (обсягу, якості та ефективності) за кожним із напрям-

Основні номінації для КСВ-рейтингування підприємств

Основні номінації КСВ	Максимальна кількість балів
1. Відповідальність перед споживачами	150 балів
2. Розвиток вкладень у людський капітал	150 балів
3. Сумлінна ділова практика	150 балів
4. Екологія і безпека	150 балів
5. Участь у розвитку громадянського суспільства	150 балів

мів може змінюватися, головне, щоб вони були важливі для цілей порівняння КСВ і менеджменту в цілому.

Ще можна було б започаткувати шостий напрям – «корпоративне громадянство», в оцінці за яким може бути відсутність податкових претензій.

На третьому етапі кожній із груп показників (обсягу, якості та ефективності КСВ) присвоюється базова сума балів. Наприклад, кожній із трьох груп показників дано по 50 базових балів. Базова сума балів розподіляється всередині кожної конкретної групи за окремими показниками, кожному показнику присвоюється певна кількість базових балів. Ця процедура є ні чим іншим, як розподілом ваг базових балів. Конкретна вага показника (кількість базових балів) визначається залежно від важливості даного показника [8].

На четвертому етапі характеризується динаміка показників КСВ за певний період, наприклад за рік. Універсальною характеристикою такої динаміки може бути відсоток зміни (збільшення або зменшення).

На п'ятому етапі визначається кількість фактично набраних балів за кожним показником – пропорційно виявленій динаміці: відсотком від базових балів за кожним показником.

Сума набраних балів і буде відповідати рівню КСВ конкретної компанії, що дасть можливість порівнювати різні компанії за цим показником.

Висновки. Це дослідження порівнювало КСВ у п'яти державах, що представляють різні соціальні реалії. Спираючись на роботу Стенрера [6, с. 265], ми дали практичну оцінку глобальної КСО для кожної країни, використовуючи відомі статистичні рейтинги. Варіанти формули намагалися перевірити на стійкість отриманого ранжування.

Якщо ми використовуємо явну/неявну відмінність Макгюра [5, с. 144], у якому неявна КСВ виявляється як реакція на інституціональне середовище корпорації, тоді як явна КСВ виступає результатом добровільного рішення корпорації, США характеризуються більш явним підходом до КСВ, тоді як європейські держави більше визначено з неявним підходом, але з більшою часткою охопту ринку. Але вважається також, що в Європі компанії все частіше беруть на себе відповідальність за задоволення очікувань зацікавлених сторін і не покладаються на державні інститути благополуччя, що призводить до явної КСВ. Це може пояснити різницю в результатах, отриманих у США та європейських державах, у тому числі і в Україні, які були проаналізовані.

У скандинавських країнах (Норвегія) соціальні проблеми вважаються частиною основних компетенцій

уряду з партнерством у якості стратегії, яка повинна бути розділена між секторами та суб'єктами [3, с. 265]. Дивлячись на отримані результати, ми бачимо, що Норвегія з розвинуеною державною системою загального добробуту, на ресурсній економіці за два роки (2007 та 2013) показала найвищі показники КСВ.

У Франції КСВ добре зарекомендувала себе у підтримуваний урядом діяльності, спрямованій на сталий розвиток. Уряд має більш регулюючий централізований підхід, але в останній період роль компаній розглядається як ключова у розгортанні соціальних інновацій [2, с. 6]. В Італії ж як середземноморській країні ініціативи у сфері КСВ базувалися на процесі консультацій, у яких уряд прагнув притягнути компанії та зацікавлені сторони суспільства. Так, в Італії були розроблені ініціативи за участю багатьох зацікавлених сторін, орієнтованих як на бізнес, так і на суспільство, де основним ризиком виступає відсутність системного підходу [7, с. 7].

Ці відмінні погляди на роль КСВ можуть бути використані для розуміння рейтингу, отриманого для п'яти держав, які були розглянуті у цьому дослідженні. Норвегія у більш продвинутому стані політики КСВ має найвищий результат, за нею слідують Франція та Італія. У США та України найнижчі бали, що відображають їх більш чіткий підхід до КСВ. Майбутніми дослідженнями у цій сфері можна буде пролити більше світла на підходи до КСВ-практик, щоб визначити найбільш ефективні для державної економічно-фінансової системи моделі КСВ та способи стимуляції поведінки залучених організацій та компаній [6, с. 265].

Що стосується взаємозв'язку між практикою КСВ та макроекономічним контекстом країн, ми помітили, що коефіцієнт Джині за соціальною нерівністю сильно обернено корелює з КСВ, що у кінцевому підсумку вказує на коректуючу роль КСВ. Більше того, рівень безробіття, схоже, також обернено корелює із КСВ, що, можливо, означає, що у часи кризи, коли безробіття росте, компанії піклуються про інші пріоритети, такі як збереження прибутковості хоча б на мінімальному рівні і збереження робочих місць. Але якщо криза поглиблюється, то про робочі місця вже не дбається, що потребує додаткового державного регулювання.

При цьому вдосконалена методика дає в руки органам управління та експертам досить гнучкий інструмент, даючи змогу враховувати і вводити в процедуру оцінки регіональну й галузеву специфіку. Так, ніщо не заважає варіювати як набори показників, так і розподіл базових балів залежно від гостроти тих чи інших проблем, ступеню їх важливості.

Список літератури:

1. Бобирь О.І. Розвиток корпоративної соціальної відповідальності як складової системи управління фінансово-економічною діяльністю суб'єкта підприємництва і як інструменту державної фінансової політики. *Управління розвитком суб'єктів підприємництва: механізми, реалії, перспективи* : колективна монографія / за заг. ред. Т.В. Гринько. Дніпро, 2018. С. 191–201.
2. Bowen H. Social Responsibilities of the Businessman. N. Y. : Harper & Row, 2003. P. 6.
3. Caroll A.B. Corporate Social Responsibility: Evolution of Definitional Construct. *Business and Society*. 2009. Vol. 38. № 3. P. 268–295.
4. Davis K. Can Business Afford to Ignore Social Responsibilities? *California Management Review*. 1960. Vol. 2. № 3. P. 70–76.
5. McGuire J. Business and Society. N. Y. : McGraw-Hill, 2013. P. 144.
6. Corporations, Stakeholders and Sustainable Development I: A Theoretical Exploration of BusinessSociety Relations / R. Steurer et al. *Journal of Business Ethics*. 2005. Vol. 61. № 3. P. 263–281.
7. Catalao L.M., Branca A.S., Pimentel L.V. International Social Comparisons of Corporate Responsibility. *Int J Econ Manag Sci* 5: 327. doi:10.4172/2162-6359.1000327. *International Journal of Economics & Management Sciences*. URL : <https://www.omicsonline.org/open-access/international-social-comparisons-of-corporate-responsibility-2162-6359-1000327.php?aid=70659> (дата звернення: 15.02.2020).

References:

1. Bobyr O.I. (2018) Rozvytok korporatyvnoi sotsialnoi vidpovidalnosti yak skladovoi systemy upravlinnia finansovo-ekonomichnoiu diialnistiu subiekta pidpriemnytstva i yak instrumentu derzhavnoi finansovoi polityky [Development of corporate social responsibility as a component of the entity's financial and economic activity management system and as an instrument of public financial policy]. Management of entrepreneurship development: mechanisms, realities, prospects: collective monograph. Dnipro, p. 191-201. (in Ukrainian).
2. Bowen H. (2003) Social Responsibilities of the Businessman / H. Bowen – N. Y.: Harper & Row, 2003, p. 6. (in English).
3. Caroll A. B. (2009) Corporate Social Responsibility: Evolution of Definitional Construct / A. B. Caroll // Business and Society, vol. 38, no. 3, pp. 268–295. (in English).
4. Davis K. (1960) Can Business Afford to Ignore Social Responsibilities? / K. Davis // California Management Review, vol. 2, no. 3, pp. 70–76. (in English).
5. McGuire J. (2013) Business and Society / J. McGuire – N. Y.: McGraw-Hill, p. 144. (in English).
6. Steurer R. (2005) Corporations, Stakeholders and Sustainable Development I: A Theoretical Exploration of BusinessSociety Relations / R. Steurer, M. Langer, A. Konrad, A. Martinuzzi //Journal of Business Ethics, vol. 61, no. 3, pp. 263–281. (in English).
7. Catalao LM, Branca AS, Pimentel LV (2016) International Social Comparisons of Corporate Responsibility. *Int J Econ Manag Sci* 5: 327. doi:10.4172/2162-6359.1000327 // International Journal of Economics & Management Sciences. Available at: <https://www.omicsonline.org/open-access/international-social-comparisons-of-corporate-responsibility-2162-6359-1000327.php?aid=70659>. (in English). (accessed: 15.02.2020)

ДОСТИЖЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭКОНОМИКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ ГОСУДАРСТВА ЧЕРЕЗ РАСЧЕТ ПОКАЗАТЕЛЕЙ СТОИМОСТИ КСО СТРАНЫ

В статье объясняется, почему нужно осуществлять расчет стоимости корпоративной социальной ответственности страны и сравнивать этот показатель с аналогичными показателями других стран. В статье анализируются показатели КСО пяти государств мира: Норвегии, США, Италии, Франции и Украины. Проведено сравнение стоимости КСО стран с показателями социального неравенства, характеризующегося коэффициентом Джини, и показателями безработицы в каждой отдельно взятой стране. Сделан вывод о том, что развитость КСО-практик и уровень безработицы имеют обратную корреляционную связь, и наоборот, что указывает на важную корректирующую функцию КСО. Коэффициент Джини и уровень развитости КСО также обратно коррелируют между собой, что подтверждает необходимость и целесообразность дальнейшего развития и внедрения КСО-моделей в общественную жизнь государств, стремящихся к устойчивому росту экономических и социальных систем.

Ключевые слова: корпоративная социальная ответственность, стоимость корпоративной социальной ответственности, финансово-экономическая система, коэффициент Джини, финансовая политика, безработица, явная и неявная корпоративная социальная ответственность, эффект «дырявого кошелька».

ACHIEVEMENT OF THE EFFICIENCY OF THE ECONOMIC AND FINANCIAL SYSTEM OF THE STATE THROUGH CALCULATING THE COSTS OF COSTS OF THE COUNTRY

The article substantiates the feasibility, objectivity and inevitability of further deepening the development of the concept of corporate social responsibility as a socially necessary instrument for stabilizing the state financial and economic system and policy. Non-use of CSR automatically leads to a weakening of economic entities and workers and does not contribute to economic, social and financial stabilization, and naturally leads to a deepening crisis. Therefore, if states do not want to implement in their economic and financial system the manifestation of the so-called “wallet purse” effect, when all the profits received in society are offset by harmful “antisocial” activity due to non-compliance with ethical standards of doing business, then there is a need to encourage and promote public awareness. in this direction. The article also explains why it is necessary to calculate the cost of a corporate social responsibility country and to compare this indicator with similar indicators of other countries. The article analyzes the CSR figures of five countries: Norway, the United States, Italy, France and Ukraine. Then, the CSR value of the countries is compared with the indicators of social inequality characterized by the Gini coefficient and the unemployment rates in each country. It is concluded that the development of CSR practices and the unemployment rate are inversely correlated, and vice versa, indicating an important corrective function of CSR. With regard to the relationship between CSR practices and the macroeconomic context of countries, unemployment also seems to be inversely correlated with CSR, which may mean that in times of crisis, when unemployment rises, companies are concerned about other priorities, such as maintaining profitability. at a minimum and saving jobs. But if the crisis deepens, then jobs are no longer taken care of, which requires additional government regulation. At the same time, the improved methodology gives management and experts a rather flexible tool, allowing to take into account and enter into the regional and sectoral assessment procedure that we noticed that the Gini coefficient on social inequality strongly inversely correlates with CSR, which ultimately indicates a corrective factor. Moreover, the level specificity. Yes, nothing interferes with varying both sets of indicators and the distribution of baseline scores, depending on the severity of certain problems, the degree of their importance.

Key words: *corporate social responsibility, cost of corporate social responsibility of the state, economic and financial system, Gini coefficient, financial policy, unemployment, explicit and implicit corporate social responsibility, leaky wallet effect.*